

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—
Poštno-čekovni rač. 10.603.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 2113.

Cene inseratom: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20

Podobe iz gospodarske krize.

Kakor se razvija film pred gledalci v kino-predstavi, se vrstijo pred našimi očmi slike o razvoju gospodarske in denarne krize v posameznih državah. Nekatero sliko kažejo nekako olajšanje in zboljšanje, druge pa dalje trajajoče slabo stanje in celo poslabšanje. Oglejmo si nekoliko teh podob!

V Angliji in Franciji.

Pretekli mesec je angleški finančni minister obvestil parlament o pojavih zboljšanja gospodarskega položaja ter ga vradostil z vestjo, da so angleške državne finance v tako ugodnem stanju kakor že dolgo ne. Za proračunsko leto 1934-35 so izdatki določeni v znesku 698.124.000 funtov sterlingov, dohodki pa v znesku 727.200.000 funtov, torej ostane presežek dohodkov v znesku 29.100.000 funtov, največji v teku 10 let. Vsled tega bo mogoče znižati od 1. januarja 1935 nekatere davke, in med njimi dohodnino in davek na avtomobile in motorna vozila, ter l. 1931 vpeljano znižanje uradniških plač zmanjšati na polovico. Obenem se bo uknilo zmanjšanje podpore brezposelnim ter se bo z javnimi deli zaposlilo veliko število doslej brezposelnih. — Slično zboljšanje finančnega in gospodarskega položaja je tudi zabeležiti v Franciji. Vlada namerava znižati dohodninski davek s 36 na 20%, davek na vrednostne papirje pa s 17 na 12 ali celo na 10%. Ta davčna reforma bo blagodejno vplivala na gospodarsko življenje.

V Jugoslaviji.

V proračunskih letih (od 1. aprila do zadnjega marca) 1932/33 in 1933/34 so znašali državni dohodki v milijonih dinarjih:

	1932/33	1933/34	razlika
neposr. davki	1.787.4	2.092.0	+ 304.6
trošarina	834.2	757.5	- 76.7
takse	903.1	819.2	- 83.9
carine	693.5	634.1	- 59.4
mon. (presež.)	1.509.0	1.550.8	+ 41.8
razni dohodki	88.8	105.9	+ 17.1
	5.816.0	5.959.5	+ 143.5

V lanskem proračunskem letu (od 1. aprila 1933 do 31. marca 1934) so znašali državni dohodki 5 milijard 959 in pol milijona, bili so torej za 143 in pol milijona višji nego v proračunskem letu 1932/33, vendar pa so bili za 495 milijonov manjši nego je bilo predvideno v proračunu.

Kar se tiče državnih podjetij, je njihov položaj zelo neenoten. Rečna plovba je slej ko prej pasivna, tudi poštna hranilnica, pošte, gozdovi, zlasti pa rudniki niso dosegli v svojem donosu proračuna. Podobno velja tudi za državni tiskarni, ki sta v upravi prosvetnega ministrstva.

Skupno so državna gospodarska podjetja imela čistega presežka 477.64 milijonov Din pri dohodkih 3277.0 milijonov Din (proračun 3983.7 mil. Din) in izdatkih 2799.3 mil. D (proračun 3448.4 mil. Din). Presežek je znašal 477.6 mil. Din, po proračunu pa bi moral znašati 353.25 mil. Din.

Denarni zavodi pod državno zaščito.

Posvetovalni odbor za denarstvo je začel s pregledovanjem bank, ki so na podlagi uredb iz novembra lani zaprosile za nadaljnji odlog plačil, odnesno sanacijo. Nekateri člani odbora so bili tudi v Ljubljani in so pregledali položaj pri v poštevh prihajajočih ljubljanskih zavodih. Seveda je to delo težko in so zaenkrat na vrsti veliki zavodi, o katerih je večina odbora mnenja, da je treba za vsak zavod uvesti posebne ukrepe. Glede manjših zavodov bodo tudi potrebni še pregledi, vendar se bo pri njih dalo uveljaviti splošne ukrepe, ki bodo lahko veljali za cele skupine.

Beogradski dnevnik »Politika« je objavil članek o denarnih zavodih, ki jih je treba ozdraviti, odnosno spraviti v redno poslovanje. Po novi uredbi za zaščito denarnih zavodov je zaprosilo z zaščito 144 denarnih zavodov; od teh zahteva 8 izvenkonkurzno likvidacijo, 6 sanacijo, ostalih 132 pa odlog plačil. Sanacija naj bi se izvršila s pretvoritvijo dela vlog v delnice in užit-

nice zavodov. Od vseh 144 zavodov ima bilančno svoto nad 100 milijonov Din 10, ostalih 134 pa manj. Od teh 10 je 8 bank in 2 mestni hranilnici. 6 zavodov ima sedež v Zagrebu, 3 v Ljubljani in 1 v Pančevu. Kmetijski dolgovni, za katere velja moratorij, tvorijo pri velikih zavodih z bilančno svoto nad 1 milijon Din eno šestino vseh terjatev, pri ostalih bankah znašajo povprečno 55, pri posameznih zavodih pa ta odstotek naraste do 80 in 90%. Toda banke niso bile prizadete samo radi kmetijskih dolžnikov, ampak po trgovcih in obrtnikih, ki imajo matne svote terjatev pri kmetih. Dolgovni bank znašajo okoli 1 milijardo Din (pri malih zavodih pod 100 mil. Din bilančne svote), od tega so 60% vlagatelji, 28 ostali upniki, večinoma denarni zavodi in 12% reeskont.

Z ozirom na določila uredb glede izvzetja vlagateljev, odnosno upnikov do 10.000 Din, je omeniti, da tvorijo ti vlagatelji pri hranilnih knjižicah 1 šestino vseh terjatev, pri tekočih računih pa približno 1 desetino.

Imetja ljudi se prodajajo v brezcenje.

»Trgovski list« v Ljubljani piše: »Pri nas se vedno bolj množijo pritožbe, da se na dražbah prodaja živina in blago za tako nizko ceno, da je dolžnik dostikrat gospodarsko docela uničen. Tako se je poročalo na zadnji občni seji naše zbornice, da se je trgovcu prodalo za 12.000 Din ocenjeno blago za 3000 Din. Znani so nam primeri, ko se je kmetovalcu prodala lepa živina na javni dražbi za tako nizko ceno, da je dobil od vola po 1 Din od 1 kg žive teže. Neki ubogi vdovi se je vse njeno imetje, ki je bilo vredno nad 7000 Din, prodalo na dražbi za 1500 Din, eno uro kasneje pa so kupci prodali naprej to blago z dobičkom 1000 Din. Podobne pritožbe prihajajo iz vseh krajev in je vedno več ljudi, ki izkoriščajo bedo našega ljudstva.«

Vračajo se v katoliško cerkev. V zadnji številki smo nakratko osvetlili nepristranost in stvarnost celjskega hitlerjevskega lista »Deutsche Zeitung«, ki objavlja svojim čitateljem, da je v zadnjih 6 tednih v Avstriji in zlasti na Dunaju prestopilo v protestantsko cerkev baje 9000 oseb, o vstopih v katoliško cerkev pa še ni prinesla nobene vesti. Takšna je nepristranost »glasila

za nemško manjšino v dravski banovini. Da bi bilo o »pritoku«, da se poslužimo izraza hitlerjevskega lista, v katoliško cerkev dovolj poročati, dokazujejo od tedna do tedna rastoče števila tistih, ki so prej iz političnih in iz strankarskih razlogov zapustili katolicizem ter se sedaj vanj vračajo iz verskih razlogov. Samo na Dunaju se je od 12. februarja, ko je bil zlomljen socialistični ustanek, vrnilo v katoliško cerkev 35.000 oseb, večinoma delavcev. Ti ljudje so nekdanj stali v vrstah marksističnega socializma ter so postali žrtve brezvestne verske gonje brezbož-

Za spomladansko zdravljenje

čiščenje krvi in pri slabi prebavi uporabljajte znani **PLANINKA ČAJ BAHOVEC**. Pristen je le, če nosi:

1. zaščitni žig, — 2. ime proizvajalca: Apoteka M. Bahovec, Ljubljana, — 3. paket mora biti vezan in plombiran.

Torej za spomladansko zdravljenje samo pravi:

PLANINKA-ČAJ-BAHOVEC iz Ljubljane.

Reg. pod Sp. br. 76
od 5. 11. 1932

nih socialističnih voditeljev. Ta gonja je bila najhujša v letih 1923 in 1927, ko so bile volitve v nacionalni svet (dunajski parlament). Od leta 1927 pa so številke izstopov iz katoliške cerkve stalno padale. V preteklem letu, ko je socialna demokracija še vedno bila močna, pa vendar ni mogla delavcev več tako strahovati ko poprej, se je katoliški cerkvi zopet pridružilo 8898 oseb; izstopilo je iz nje 4496, tako da znaša dejanski pridobitek katolicizma leta 1933 — 4402 oseb. V letošnjem letu pa število spreobrnjencev nagloma raste. Tisti, ki so se vrnili, odnosno ki se vračajo, odkrito izpovedajo, da so izstopili iz cerkve, ker so jih k temu prisilile ne toliko razmere, kolikor socialistični poglavarji. Sami brez vere so svoje pristaše, ki so od njih pričakovali zboljšanje gospodarskega položaja in gnotne blaginje, zapeljevali v neverstvo in protiverstvo, v gospodarskem oziru pa niso za nje ničesar storili. Zlom socialne demokracije v Avstriji je delavcem odprl oči, ker je dokazal, kako so socialistični voditelji vkovali delavstvo v verige dvojnega suženjstva: gmotnega in duševnega. V gmotnem oziru so jim delavci delali roboto, ker so socialistični voditelji od delavcev nabrali denar izrabljali za sebe in svojo dobrobit: po 12. februarju so socialistični mogotci za sebe dvignili v inozemstvo pravočasno spravljene delavski denar v znesku 5 milijonov šilingov. Še hujši pa so bili okovi duševnega suženjstva, ki je delavce oropalo najdražjega duhovnega zaklada: od staršev podedovane katoliške vere. Sedaj so ti okovi padli in delavci smejo zopet verovati v Boga ter biti sinovi katoliške cerkve.

Pasijon med Kitajci. Jubilejno leto 1933-34, ki je bilo posvečeno 1900letnemu spominu trpljenja in smrti Zveli-

čarjeve, je dalo povod, da so se po raznih krajih katoliškega sveta priredile verske igre, ki so prikazovale trpljenje in smrt Gospodovo. Takšne igre vplivajo na versko življenje vzpodbudno in utrjevalno. Mnogim je trpljenje in daritev Gospodova na Kalvariji nekaj neznanega, nedoumnega. Skrivnost trpljenja in zveličanja težko pojmujejo zlasti novi kristjani v poganskih krajih in tisti, ki se pripravljajo za sv. krst. Iz tega razloga je v frančiškanskem misijonskem vikarijatu v Tsimfu na Kitajskem nastala želja, da bi se ljudstvu s pasijonsko igro pokazala trpljenje in smrt Gospodova. Najpripravnejša za izvršitev tega namena se je zdela vas Vangkiahuang, ki je po svoji zemljepisni legi za to jako prikladna. Katehisti so se potrudili, da so dobili med moškimi v vasi sposobne osebe, ki so prevzele uloge in sicer tudi ženske uloge, katere na Kitajskem igrajo moški. Veliko napora je stalo učenje ulog, ker izmed igralcev nobeden ni znal čitati. Trajalo je dolgo časa, predno so se uloge naučili napamet. Predstave so se vršile 4., 5. in 6. avgusta ob prekrasnem vremenu. Prizori so se odigrali na naravni kameniti ravnini, s katere se je dvigal hriček, ki je služil za Golgota. Iz desek in sličnega materiala je bil napravljen tempelj, dvorana poslednje večerje, Pilatova hiša itd. Gledalci so mogli slediti žaloigri Sinu božjega od slovesnega vhoda v Jeruzalem do trenutka, ko je Zveličar izdihnil ter se je potresla zemlja. Vtis pasijonske igre na kitajske gledalce je bil izredno globok, in sicer ne samo na kristjane in tiste, ki so se pripravljali na krst, marveč tudi na pogane. Tiho in zbranega duha in s solzami v očeh so opazovali posamezne prizore ter so se zamišljeni razšli na svoje domove.

Osebne vesti.

Smrt blagega g. župnika. V Vuhredu je preminul po daljšem bolehanju tamošnji dolgoletni g. župnik Henrik Hrašovec. Rodil se je 13. 7. 1864 pri št. Jurju ob Ščavnici in mašniško posvečenje je prejel v Mariboru 25. 7. 1893. V Vuhred je prišel za župnika l. 1910 s Pernic nad Muto, kjer je župnikoval nekaj časa. Rajni je bil blagega srca, dober duhovnik, šaljive narave, gostoljuben in priljubljen kot vzor miroljubnosti povsod, kjerkoli je pastiroval. Vuhredčani so se ga oklepali z ljubeznijo ter vdanostjo, ga bodo zelo težko pogrešali in ohranili v hvaležno traj-

nem spominu kot dolgoletnega dušnega pastirja, ki je z njimi živel, čutil in jim bil kašipot po poti pravega krščanskega življenja. Dragi Henrik, počivaj v miru in uživaj mir, kateremu si že bil v življenju največji prijatelj!

Upokojitev in novo imenovanje. — Upokojen je predsednik celjskega upravnega sodišča g. dr. Prenj. Za novega predsednika je imenovan načelnik v ministrstvu za notrajne zadeve, dr. Janko Bedekovič.

Krvnik Rusije umrl. V starosti 55 let je umrl Menšinski, vodja ruske tajne policije ali čeke. Menšinski je bil strah Rusije in ima na vesti malodane vse po prevratu v boljševiški Rusiji izvršene smrtne obsodbe.

Zahtevajte povsod

»Slovenskega gospodarja«!

Nesreče.

Ogenj v Studencih pri Mariboru. — Dne 10. maja je nastal ogenj v gospodarskem poslopju Marije Kislih v Studencih pri Mariboru ter objel mahoma celo poslopje. Na pomoč prubrzeli gasilci so požar pogasili.

Že zopet požar na Dravskem polju. V Vumpahu nedaleč od vurberškega grada je uničil ogenj v noči stanovanjsko ter gospodarsko poslopje posestniku Kumerju. Škoda znaša 25.000 D, zavarovalnina komaj eno petino. Obstoja sum na požig.

Usodepoln udar strele. V noči od 10. na 11. t. m. med nevihto je udarila strela v Šramlovo hišo na Škofiji pri Šmarju pri Jelšah. Radi močnega vetra se je ogenj razširil in so zgorela 4 poslopja. Med gašenjem je nekdo izmaknil pogorelcu Šramlu 1900 Din.

Podivjana krava je tako obdelala z rogi 73letno posestnico Terezijo Planinšek iz Spodnjega Pletarja pri Šent Lovrencu na Dravskem polju, da so jo morali prepeljati v bolnico v Ptuj.

Modras pičil otroka. Štiriletno hčerko delavca Karolino Koželj iz Konjic je pičil modras.

Usodepolna igra z vžigalicami. Triletna hčerka trgovca iz Dola pri Hrastniku Zdenkica Kotnik se je igrala z vžigalicami, ki so se vžgale. Otroku se je vnel oblekca in je dobil hude bolečine po celem telesu.

Požar v predilnici. Dne 11. maja je izbruhnil požar v predilnici v Litiji in sicer v skladišču mešanice, kjer se je vnel bombaž. Popolno požarno nesrečo so preprečili na ta način, da so pometal bombaž na prosto in ga tam pogasili.

Žrtve eksplozije smodnika v Kamniku. V državni tvornici za smodnik v Kamniku je nastala dne 8. maja ob 5. uri zjutraj usodepolna eksplozija. Delavec, ki je bil sam hudo ranjen, je hotel izmenjati električno žarnico, ki mu je padla iz roke ter se razbila. Nekaj stekla je padlo v stroj za izdelavo smodnika, ki je bil baš v polnem teku. Užgal se je smodnik, nastala je eksplozija, ki je zahtevala eno smrtno žrtev, 13 drugih je bilo lažje ter težje ranjenih. Ranjene so takoj prepeljali v ljubljansko bolnico, kjer so podlegle 4 delavke poškodbam. Po eksploziji prizadetim je bila nakazana podpora in kralj je podelil svojcem ranjenih in mrtvih 20 ti-soč Din.

Razne novice.

Znamenje časa. Hitlerjevski list, ki izhaja v Celju pod imenom »Deutsche Zeitung«, objavlja dne 13. maja 1934 v dopisu iz Kočevja pod naslovom »Narodna povezanost Nemcev« naslednje: »Kot Nemci v inozemstvu — s tem mislimo na vse prebivalce nemških jezikovnih otokov na ozemlju nekdanje monarhije — torej kot žrtve kratkovidne in narodu tuje politike sile, ki jemo kruh pregnanstva...« Besede so vredne zabeležbe. Ohenem so tako jasne, da je razlaga nepotrebna.

Nov dom za na pljučih bolne je bil slovesno blagoslovljen in otvorjen v nedeljo dne 13. t. m. v Topolšici.